

Okruhy ke státní závěrečné zkoušce

Název studijního oboru	Speciální pedagogika
Kód studijního oboru	7506T002
Typ studia	navazující magisterský
Forma studia	kombinovaná
Specializace	Speciální pedagogika – učitelství
Platnost od	1. 11. 2016

Pedagogika

1. Pedagogika a její vědní profil. Vztah výchovy a vzdělávání, pedagogika ve vztahu k jiným vědám. Alternativní pedagogické směry – Waldorfské školy, Montessoriovské školy, Daltonské vyučování, Jenský plán, Freinetovské školy, Začít spolu, Zdravá škola.
2. Vědecký výzkum v pedagogice, metody a formy pedagogického výzkumu. Pedagogická diagnostika.
3. Sociometrie v pedagogickém výzkumu jako jedna z metod zjišťování a analýzy mezilidských vztahů.
  1. Smysl a podmínky výchovy – úloha výchovy v životě jedince a společnosti.
  2. Hlavní složky výchovy v širším smyslu a hierarchie výchovných cílů. Metody výchovné práce.
  3. Efektivní komunikace jako nástroj dosahování profesních cílů v pedagogice. Komunikační strategie a komunikační styly.
  4. Antropologicko-pedagogický pohled na marginalizované osoby ve společnosti.
  5. Pedagogické teorie v kontextu speciální pedagogiky.
  6. Metakognitivní dovednosti a strategie jako výsledek interakce v situacích učení.
  7. Teorie učení, zákonitosti a typy učení. Modely učení – transmisivní a konstruktivistický.
  8. Teorie výchovy a vzdělávání z genderové perspektivy. Sociální aspekty problematiky gender.
  9. Rozvíjení informačních dovedností dětí. Využívání různých informačních pramenů, podpora dětí při práci s informacemi, počítačová gramotnost, sociální sítě a jejich možnosti při výchově a vzdělávání (výhody, nevýhody, rizika, zneužití).
  10. Rozvíjení sociálních kompetencí. Metody rozvoje emoční a interpersonální inteligence. Podpora sebedůvěry a reálné sebehodnocení dítěte.

11. Globální podstata současného světa. Rozvoj vlastností dítěte důležitých v podmínkách globalizace – sebepoznání, sebehodnocení, sebeúcta, tolerance, empatie, přátelství, spolupráce.
12. Globální výchova. Metody práce v globální výchově.
13. Environmentální výchova, multikulturní výchova a výchova ke zdravému životnímu stylu jako součást globální výchovy.
14. Výchova mimo vyučování – výchova ve volném čase. Volný čas a zájmová činnost jako prevence sociálně patologických jevů. Nové trendy v pedagogice volného času. Hlavní principy soudobých trendů. Perspektivy a problémy volného času u nás a v zahraničí.
15. Metodika zájmové činnosti. Význam vztahu a komunikace ve výchovné práci.
16. Možnosti využití ICT u žáků s různými druhy postižení (např. vhodné druhy hardware a software).
17. Specifika profese speciálního pedagoga a jeho role ve výchovně-vzdělávacím procesu.
18. Osobnost a autorita pedagoga a jejich utváření. Odborné znalosti, osobní vyspělost a kompetence pedagoga.
19. Obecné pojetí nástrojů edukační činnosti. Problém kázně a svobody ve výchově, postmoderní koncepce výchovy jako sociální funkce.
20. Výchovný styl v kontextu typologie osobnosti pedagoga, interakční styl. Společenské role pedagoga v kontextu makrosociálních změn. Strategie zvládnání stresu pedagoga.
21. Reflexe a sebereflexe pedagogické činnosti s cílem formování profesní identity. Komponenty evaluace pedagoga.
22. Autoevaluace vzdělávací instituce. Cíle, metody, nástroje, techniky a instituce využívané v procesu autoevaluace.

Psychologie

1. Předmět psychologie. Systém psychologických věd a metod. Determinace lidské psychiky.
2. Zvláštnosti lidské psychiky ve srovnání s nižšími vývojovými formami.
3. Vědomí, jeho struktura, organizace a funkce. Vztah vědomí a nevědomí – nejvýznamnější teorie.
4. Charakter. Svědomí a morálka. Morální vývoj jedince.
5. Hlavní psychologické směry, jejich charakteristika a díla nejvýznamnějších představitelů.

6. Periodizace psychického vývoje a základní charakteristika jednotlivých vývojových období.
7. Osobnost jako biologická, psychologická a sociální bytost.
8. Vlohy, nadání a schopnosti, talent. Nadané děti a jejich identifikace.
9. Temperament, jeho klasifikace a předpokládaný vliv na chování jedince.
10. Hodnoty, hodnotové vědomí a životní poslání.
11. Socializace lidského jedince. Sociální učení a jeho formy.
12. Malá sociální skupina. Klasifikace. Struktura. Dynamika. Sociální pozice a sociální role.
13. Utváření sebesystému jedince. Sebeobraz. Sebepojetí. Sebepercepce. Sebevědomí. Kongruence.
14. Osobnost v náročných životních situacích. Stres, frustrace, konflikt.
15. Duševní hygiena. Příčiny a prevence únavy a přetěžování osob se speciálními vzdělávacími potřebami.
16. Působení rodiny a rodičů na vývoj a rozvoj dítěte. Způsob výchovy v rodině, možnosti jeho poznávání a možnosti intervence.
17. Psychologická charakteristika působení školní třídy. Význam vrstevnických skupin v psychosociálním vývoji jedince.
18. Interpersonální vztahy, konformita, preference a odmítání.
19. Afiliace, atraktivita, láska.
20. Sociální facilitace, kooperace a kompetice (soupeření, soutěžení).
21. Interpersonální, skupinová a masová komunikace.
22. Role, postoje, chování.
23. Prosociální chování (altruismus).
24. Agresivita, agrese a násilí.
25. Duševní nemoci a adaptační potíže jejich nositelů.

Speciální pedagogika – učitelství

1. Motorické učení, pohybové dovednosti u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Význam pohybu. Výchova ke zdravému životnímu stylu. Vyučovací metody a zásady práce v hodinách tělesné výchovy. Zásady bezpečnosti při tělesné výchově.
2. Možnosti a způsoby integrace žáka se speciálními vzdělávacími potřebami v hodinách tělesné výchovy. Rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků se speciálními vzdělávacími potřebami dle jednotlivých druhů zdravotního postižení nebo znevýhodnění. Aplikované pohybové aktivity.
3. Metody práce v hodinách českého jazyka u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Metodické příručky, pomůcky, učebnice.

4. Činnostní učení v hodinách českého jazyka v závislosti na potřebách dětí. Práce s čítkami, práce s ilustrací.
5. Hodnocení čtenářských dovedností, znaky správného čtení, čtení s porozuměním.
6. Slohová výchova u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na prvním stupni ZŠ.
7. Hra a dramatická výchova jako součást výuky českého jazyka a literatury.
8. Jazyková příprava na výuku čtení. Předslabikářové a slabikářové období u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
9. Metodiky výuky čtení v 1. ročníku ZŠ u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
10. Rozvoj grafomotoriky a jeho význam pro nácvik psaní, přípravné období, vlastní nácvik písma.
11. Metody hodnocení a klasifikace čtení a psaní u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Význam motivace.
12. Metody práce v hodinách matematiky u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Metodické příručky a pomůcky, učebnice, pracovní sešity.
13. Prvky činnostního učení u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v hodinách matematiky.
14. Předmatematické představy a jejich rozvoj. Numerace. Početní operace.
15. Výuka geometrie s ohledem na potřeby žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
16. Hra ve výuce matematiky. Práce se slovními úlohami.
17. Vývoj výtvarných schopností dítěte, výtvarné nadání. Mezipředmětové vztahy s výtvarnou výchovou.
18. Organizace vyučování a vyučovací metody u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Pracovní pomůcky a využitelné materiály ve výtvarné výchově.
19. Způsoby rozvíjení estetického cítění žáků.
20. Organizace vyučování a vyučovací metody u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Pomůcky využitelné v hudební výchově.
21. Hudebně pohybová výchova u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Pěvecká výchova a poslech v hodinách hudební výchovy.
22. Vyučovací metody v předmětech prvouky, přírodovědy a vlastivědy na 1. stupni ZŠ u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
23. Využití didaktických her a činnostního učení v hodinách prvouky, přírodovědy a vlastivědy na 1. stupni ZŠ u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
24. Využití interaktivních učebnic u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

25. Specifika vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů. Metody a formy práce, způsoby hodnocení nadaných žáků.

Obsahová správnost	
Předkládající katedra	KSS
Jméno předkladatele	Mgr. Miroslav Meier, Ph.D.

